

Ἐθεωρήθη σχόπιμος ἢ ἐξερευνησις καὶ συλλογὴ στοιχείων τοῦ ἄλλοτε ἀκμάσαντος σπηλαίου Λουΐζου. Εὐρίσκεται εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τῆς Πόλεως — ἀρχαία πόλις — πλησίον τῆς ἀκτῆς.

Δυστυχῶς σήμερον σώζονται μόνον τὰ ἔχνη του, διότι ὀλόκληρος ἢ ὀροφή του ἔχει καταπέσει. Πάντως ἐπειδὴ συνδέεται μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν δέχεται πολλοὺς ἐπισκέπτας, ξένους κατὰ τὸ πλεῖστον.

Κατὰ W. A. WENRTLEY ἔγιναν ἀνασκαφαὶ τὸ 1930 ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς κατὰ τὰς ὁποίας, παρ' ὄλο πού 70 ἔτη ἐνωρίτερα εἶχε συληθῆ καὶ 35 ἔτη ἐνωρίτερα εἶχε ὑποστῆ ἄλλας ἀνασκαφὰς ὑπὸ τοῦ WOLGRAFF, εὐρέθησαν διάφορα πηλινα ἀντικείμενα. Μεταξὺ τῶν ἀγγείων εὐρέθη πινάκιον — σχεδὸν ὀλόκληρον — κορινθιακοῦ ρυθμοῦ μὲ ἐγχρωμιον διακόσμησιν παριστάνουσαν ζῶα καὶ πτηνὰ τοῦ 7ου π.Χ. αἰῶνος. Ἐπίσης εὐρέθη ἀγαλμάτιον ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν παριστάνον ὄρθιον ἄνδρα περικυκλωμένον μὲ χάλκινον σχοινίον, ὅπως ἐπίσης καὶ ἄφθονα μικρὰ τεμάχια ὄπλων ἀπὸ χαλκόν καὶ σίδηρον. Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν εὐρέθησαν ὄστρακα, πέτραι καὶ τοῦβλα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν χαραγμένοι ἐπιγραφαί.

Κατόπιν μελέτης ἐξήχθη τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ἐλατρεῦοντο διάφοροι θεότητες ὅπως: ἢ Ἄρτεμις, ἢ Ἀθηνα, ἢ Ἥρα, αἱ Νύμφαι, ἀκόμα δὲ καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Τὸ ἀνωτέρω συμπέρασμα ἐξήχθη ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον χαραγμένην ἐπιγραφὴν ἐπὶ ἀναγλύφου τοῦβλου: «ΕΥΧΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙ», τὸ δὲ ἀγαλμάτιον μὲ τὸ χάλκινον σχοινίον γύρω τοῦ σώματος του ἠρμηνεύθη ὅτι παριστάνει τὸν Ὀδυσσεῆ δεμένον εἰς τὸν ἰστὸν τοῦ πλοίου, ὅταν διήρχετο ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Σειρήνων. Ἀξιοσημείωτος εἶναι μὲ ἐπιγραφὴν χαραγμένην ἐπὶ τριγώνου τεμαχίου τοῦβλου, ἢ ὁποία ἀναφέρει λατινιστὶ ὅτι τὸ σπήλαιον ἐπεσκέφθη ὁ Ῥωμαῖος μυροπώλης Ἐπαφρόδιτος κατὰ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου τοῦ 35 π.Χ.

Τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα εἶναι προφανῶς ἀναθήματα, πού προσέφερον οἱ διαπλέοντες τὸν πορθμὸν μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης ἔμποροι ἢ ἐπισκέπται τῆς νήσου.

Λόγω τῶν πολλῶν ἀνασκαφῶν ἢ ἐποχῆ χρησιμοποίησέως του ὡς λατρευτικοῦ κέντρου διεπιστώθη μόνον ἀπὸ τὰ εὐρεθέντα ὄστρακα ἀνήκοντα εἰς γνωστοὺς τύπους, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ χαλκοῦ αἰῶνος (2.500 π.Χ. περίπου) μέχρι τὸ τέλος τῆς πρώτης ἑκατονταετηρίδος π.Χ. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος εὕρημα εἶναι τμημα λεπτῆς πηλίνης πλακῶς παριστανούσης ἀνάγλυφον σύμπλεγμα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἰς ἡδονικὴν στάσιν, εἶναι σωστὸν καλλιτέχνημα.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω εὕρηματα στεγάζονται εἰς τὸ Μουσεῖον Σταυροῦ ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ δημοδιδασκάλου Σωτ. Κουβαρᾶ.